

Становище

От проф. д-р Нели Бояджиева върху дисертационен труд на тема
„Супервизията в социално-педагогическата работа за деца и младежи с увреждания“

Автор Иван Стоянов Карагъзов - докторант на самостоятелна подготовка
СУ „Св. Климент Охридски“- ФНОИ, Катедра „Социална педагогика и социално дело“

Област на висше образование: 1. Педагогически науки. Професионално
направление: 1. 2 Педагогика. Научна специалност: Социална педагогика

1. Образователна и професионална кариера

Иван Карагъзов е роден на 19.12.1974 г. Има завършено висше образование – ОКС Бакалавър по три специалности в три различни научни и професионални направления в три български и европейски университети – University of Surrey, Kent, UK Специалист компютърни мрежи и системи /1996 г./, Бургаски свободен университет - Електронна техника и микроелектроника / 1998 г./, У-т „Проф. Д-р Ас. Златаров“ – Бургас, специалност „Социална педагогика“/2013 /. През 2014 г. придобива и ОКС „Магистър“ по социална педагогика в СУ „Св. Кл. Охридски“, ФНПП, а от 2016 продължава обучението си в ОНС „Доктор“ в самостоятелна форма на подготовка в СУ „Св.Кл. Охридски“. Има богат и разнообразен професионален опит. От 2006 г. досега работи в социалната сфера във връзка със защита на правата на хората с увреждания. Има експертен опит и участва в работата на комиси при даване на становища по европейски законопроекти и законодателни инициативи на европейския съюз. Има множество участия в проектни дейности, участия в научни национални и международни форуми и публикации.

2. Представяне на хода на процедурата и работата с докторанта

Иван Карагъзов е зачислен като докторант на самостоятелна подготовка в Катедра „Социална педагогика и социално дело“ във ФНОИ на СУ „Св. Кл. Охридски“ за периода от 16.02.2016 г. до 16.02.2019 г. и е отчислен с право на защита след три последователни положителни атестации за всяка година от докторантурата. Той се обучава по новоприет общ учебен план за докторанти във факултета, по който покрива всички необходими кредити. По време на своята подготовка не само изпълнява изцяло, но и преизпълнява индивидуалния си план чрез допълнителни обучения, самостоятелна активност и участие в докторантски Академии извън СУ и в Докторнатското училище към ФНПП/ФНОИ. В резултата на това има положени изпити извън задължителните минимума, част от които са и от учебния план за докторанти във факултета. В края на календарната година след

отчисляването си той представи своя завършен проект надисертационен труд за обсъждане в Катедра „Социална педагогика и социално дело” на 17.12. 2019 г. Проектът е разгледан на редовно заседание, проведено на 18.02.2020 г. като е взето решение за откриване на процедура за официална защита на основата на четири подробни вътрешни отзива, мнения и препоръки с положителен вот на повече от половината членове. В тях са направени оценки с бележки за коригиране и прецизиране при подготовката на труда за представяне пред научно жури. По процедурата няма нарушения, а събраният комплект от документи е съобразен с Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св. Кл. Охридски”.

Познавам докторанта от 2013/14 г., когато е студент в Магистърската програма по социална педагогика - „Консултиране и социално-педагогическа помощ за семейството“ , която ръководя. По време следването си той се откроява ярко пред останалите с изключителната си любознателност, добросъвестност и задълбоченост по време на цялото обучение. Той непрекъснато търси информация и възможности за научен диалог. Не се срещат често студенти, които имат толкова богат практически опит и професионални умения в сферата на избраната специалност. Изборът на съответната програма е в резултат на внимателен избор като част от цялостна образователна и кариерна стратегия. Той предварително е обмислил и се е насочил точно към тази магистърска програма в Софийския университет и към актуален научен проблем за проучване в социалната педагогика. В тази област има богат професионален и личен опит, силно желание и мотивация за постижения в научно изследване, които изява още в началото на обучението си и при избора на тема за дипломна работа. Тази работа е оценена високо от рецензентите и комисията при защитата. Дадена е препоръка за представяне на проект и за допълнителни проучвания като материал за зачисляване в докторатура на самостоятелна форма на обучение. Иван Карагъзов добросъвестно се съобразява с направените критични бележки и препоръки и след обсъждане на новия проект е зачислен през 2016 г. Така той последователно осъществява награждане на образованието си по социална педагогика от двете ОКС „Бакалавър“/2013/ и „Магистър“ /2014/ до ОНС „Доктор“.

Работата върху дисертацията се състои в прецизиране на формулировката на темата съобразно научния проблем за изследване и дадените препоръки от обсъждането в Катедрата. Самият той в целия период на обучение търси консултации и предизвиква научни дискусии във връзка с различни идеи и намерения за проучването си. Темата и научната концепция е уточнена съобразно желанието, изследователските възможности и спецификата на научния проблем, който се намира в междинното поле на социалната, специалната педагогика и социалната работа при лица с увреждания. В резултат на консултации и съвместно осъждане се оформя концепцията на изследване. Непрекъснато се прецизира структурата съобразно проучените ресурси и постигнатите резултати. Теоретичният анализ и широкото емпирично проучване, направени предварително от докторанта, са солидна база за изграждане на методиката и формулиране изходните предположения, чиято истинност следва да се провери. Направен е подбор и подготовка

на инструментариум за опитно проучване и доказване на тези предположения. Провеждането на проучването, коментарът, анализът и интрепретацията на резултатите, оформянето на изводите, препоръките и научните приноси, са дело на докторанта.

Подборът на диагностични методи, подходящи за целите на изследването, е съобразен с налични достъпни инструменти у нас, апробирани преди това в други проучвания. Докторантът самостоятелно конструира, а след това предлага модел на опитно - експериментална работа и извадката, чрез които да стигне до убедителни доказателства от прилагането му. Той организира и провежда самото изследване с подбрана група специалисти в две сфери, самостоятелно обработва и анализира всички резултати от него, в т.ч и чрез статистически методи за проверка на емпиричните данни. В конструирането на алгоритъм за модел на супервизия и при математико-статистическата обработка на резултатите от експеримента, той прилага свои умения придобити в процеса на обучение в докторантурата, както и от висшето си образование в областта на точните науки.

Той участва в проекти в СУ и във ФНОИ и в докторантски научни форуми с доклади и съобщения, които са отпечатани в научни трудове за млади изследователи. Освен в тях се включва активно в четири тематични научно-изследователски проекта в периода 2016-2019 г. по Фонд „Научни изследвания на СУ „Св. Кл. Охридски“, два от които са с участие на цялата Катедра. В тях разработва проблеми свързани с дисертационния труд и обработва и анализира данни от изследвания. В последия проект през 2019 г. е участник в организицията на Междууниверситетски семинар на Катедрата в гр. Бургас. В тази длъжност демонстрира забележителни умения, опит и вдъхновение, довели до високи резултати от този научен форум, положителни отзиви и всеобща удовлетвореност на всички участници.

В периода на обучението си участва в множество научни и практически форуми с доклади, презентации, проблемни изказвания и експертни становища. През последната година представя и студия в съавторство с научния ръководител, обсъдена в Катедрата и отпечатана в ГСУ „Св. Кл. Охридски“. С тази тема участва и в международна научно-практическа конференция за социална работа на хората с тежки увреждания. Публикацията на доклада от този форум е все още под печат и затова не е представена в автореферата. На този форум специалисти с висока компетентност в тази сфера от България и от европейските страни дават висока оценка на представянето на докторанта.

През цялото време на съвместна работа Иван Крагъзов присъства в курсовете за обучение на студенти в ОКС „Бакалавър“ и „Магистър“ в специалност „Социална педагогика“, които води във ФНОИ. В тях той представя няколко пъти резултати от своите проучвания, както и в специално организирани семинари в рамките на тематичните проекти, осъществени под моето научно ръководство. Той участва по своя инициатива самостоятелно и в много форми за допълнителна квалификация извън СУ, в това число в организиран от мене курс на Източно-европейската арт-терапевтична асоциация, от който получава и международен сертификат по арт-терапия с висока оценка за участието си.

Иван Карагъзов проявява изключителна добросъвестност, старателност и последователност в работата си върху дисертацията и упоритост при преодоляване на различни трудности в хода на проучването. Той има самостоятелни инициативи и активности за придобиване на допълнителен опит от социална работа с деца, юноши младежи, както и с възрастни с различни проблеми. Изисква и осъществява регулярни консултации не само с научния ръководител, но и с други специалисти в чужбина и в България. Чрез участията в различни научни форуми изграждат умения за представяне и подготвяне на самостоятелни публикации, в които съумява да защитава своите идеи, да излага аргументирано и обосновано резултати от проучванията в дисертационния труд.

3. Представяне и научна преценка на постиженията и въпроси към докторанта

Дисертационният труд е посветен на идеята да се проследят, систематизират и очертаят теоретико-приложните характеристики на процеса на супервизия и прилагането му при социално-педагогически специалисти, работещи с деца и младежи с увреждания. Представени са убедителни доказателства, че е реализирана конкретната цел на изследването - да се дефинира и апробира алгоритъм за прилагане на процес на супервизия при специалисти, които работят с деца и младежи с увреждания като се опише въздействието на този процес в тяхната професионална дейност и отражението върху някои личностни характеристики.

Обект на изследването е професионалната дейност на специалистите в социално-педагогическата работа с деца и младежи с увреждания, а конкретен предмет е влиянието на процеса супервизия върху състоянията професионално прегаряване, изчерпване и комбинирана тревожност в професионалната дейност на специалистите в образователната сфера и в социалните услуги. Осъществен е статистически факторен анализ за ефективността на предложения алгоритъм за намаляне на професионалното прегаряне и стрес на социално-педагогически специалисти от социалната и образователна сфера, осъществяващи своята дейност при работа с деца и младежи с увреждания.

В първата глава е посветена на цялостен твърде обстоен анализ на социално-педагогическата работа, която се проследява в развитието на социалната педагогика. Намерението е да се очертае спецификата при лица с увреждания като се фокусира върху особеностите в образователното поле и в социалните услуги с деца и младежи. Този теоретичен анализ може да е още по-целенасочен и фокусиран върху предмета на изследване. Във втората глава се описва спецификата на супервизията в социално-педагогическата работа и на тази основа се извежда, дефинира и предлага теоретична рамка и алгоритъм на супервизия с тази категория лица. В третата глава се описва опитната постановка на проучването с процедурата и методиката за реализирането му. Четвъртата глава е посветена на количествен и качествен анализ на резултатите от него поотделно за двете групи специалисти и общо за влиянието на супервизията върху професионалното прегаряне и комбинираната тревожност. Проследени са различията в

контролната и експерименталната група и приложен факторен анализ, чрез който се проверява изходната хипотеза. Така се доказва, че приложеният алгоритъм повлиява положително достатъчно убедително и при двете групи изследвани специалисти. В края на тази глава е направена и уместна рефлексия върху прилагането на алгоритъма в рамките на изследването по отношение на: стартирането и предназначението му, работния обхват, акцентите, адаптивността, възможностите и формите на прилагане.

Формулирани са изводи от етапите на изследването, сред които могат да се открият теоретико-приложните, които се отнасят до извеждането на формула с определена последователност (алгоритмичност) за прилагане на процеса при социално-педагогически специалисти. Изводите от приложно-експериментален етап на изследването се отнасят до доказване на ефективното действие на алгоритъма за супервизия при социално – педагогически специалисти заети в социални и образователни услуги за деца и младежи с увреждания. Действието му понижава стреса и професионалното прегаряне при заетите в тези услуги. Потвърждава се допускането за неговата трансферираща и трансформираща функция с различна степен на влияние, както и това, че помага за разкриване и преодолява на „белите полета“ в работата на специалистите в двете групи.

Интерес предизвиква изводът за по-значимо влияние на предложения модел на супервизия при работещите в социалната сфера и по-адекватно разбиране у работещите в образователната сфера. Във връзка с това е и *въпросът* ми към докторанта за официалната защита – да разсеяни по-подробно и да представи своето тълкувание на този резултат.

5. Преценка на автореферата и публикациите по дисертационния труд

Авторефератът съответства на изложението в дисертационния труд и представя адекватно, цялостно, подробно и по коректен начин съдържанието и основните постижения в него, приносите и списъка с публикации по темата на дисертацията. Той включва шест заглавия по темата на дисертационния труд, отпечатани в престижни и авторитетни научни периодични издания у нас. Всички са достатъчно представителни и отразяват отделни етапи от изследователската работа като следват ритмично отделните години на обучение. Две от статиите са в реферирани в международни бази данни научни списания – сп. „Психологични изследвания“ и сп. „Педагогика“, 2017 г. Две са в електронен сборник от участие в научна конференция в НБУ от 2016, 2017 г. Има самостоятелна статия и на английски език от участие в научен форум у нас. Пет от публикациите са самостоятелно разработени. Има и една студия в съавторство с научния ръководител, отпечатана в Годишник на СУ „Св. Кл. Охридски“ - ФНОИ през 2019 г. Докторантът има и други статии, които са под печат и не са включени в списъка, както и публикации в сборник „Млади изследователи“ от участие в докторантски форум в СУ.

6. Препоръки

Могат да се отправят общи препоръки за прецизиране на стила на научното изложение за да се постигне по-голяма целенасоченост и стегнатост в теоретичния обзор като се избегне доминирането на описателността и някои повторения.

За бъдеще е добре да продължава и осъществява по-нататъшни изследвания на засегнатите проблеми, трудности и противоречия на основата на констатациите и постигнатите резултати. Може да се проследи приложението на описания модел на супервизия и в други социални и възрастови групи в социално-педагогическата работа като се има предвид динамиката на процесите в социална сфера и усложнената актуална ситуация на работа и професионална дейност в образованието и социалните услуги.

Препоръчвам съдържанието на дисертационния труд да получи по цялостна публичност като авторът прецени дали и в каква насока да го допълни с нови данни. В конкретен план може да се предложи на вариант на програма и методика за приложение на модел за супервизия в социалната и педагогическа работа при лица с увреждания.

7. Заключение

В заключение с пълна убеденост предлагам на членовете на уважаемото научно жури да гласават утвърдително за присъждане на научната и образователна степен „Доктор” на Иван Кааргъзов в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, Научна специалност „Социална педагогика” .

30.06.2020

Проф. Д-р Нели Бояджиева